

Wprowadzenie

Oddawana do rąk Czytelnika monografia powstała w efekcie wielomiesięcznych prac badawczych zespołu w składzie: mgr Sebastian Gajewski i mgr Aleksander Jakubowski, pod moją opieką naukową. Opracowanie stanowi pierwszą w teorii prawa i postępowania sądownoadministracyjnego próbę kompleksowego opracowania zjawiska argumentu z linii orzeczniczej w orzecznictwie sądów administracyjnych. Zagadnienia dotyczące prawotwórstwa sądowego były już przedmiotem dość znacznej uwagi tak teoretyków prawa, jak i przedstawicieli nauki prawa administracyjnego. Świadczy o tym też zamieszczona w opracowaniu bibliografia. Jak dotąd nie dokonano jednak szczegółowych analiz problematyki linii orzeczniczych oraz nie wykorzystano na tak szeroką skalę, jak Autorzy niniejszej monografii, metody empirycznej. Książka ta jest więc w polskiej literaturze naukowej pracą pionierską.

Przedmiotem opracowania są problemy, które mają doniosłe znaczenie teoretyczne i praktyczne. Współcześnie nie budzi bowiem wątpliwości wzrastająca rola prawotwórstwa sądowego, które nabiera szczególnego znaczenia właśnie w warunkach sądownictwa administracyjnego. Linie orzecznicze obecne w judykaturze sądownoadministracyjnej mają podstawowe znaczenie dla działalności organów administracji publicznej, a przez to – dla adresatów podejmowanych przez nie aktów i czynności. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, gdy orzecznictwo jest jednolite, na którą to okoliczność również zwrócono w monografii należną uwagę.

Autorzy omawiają pojęcie i praktykę stosowania argumentu z linii orzeczniczej, analizując je na tle różnych odmian wykładni oraz cech sądownoadministracyjnego modelu stosowania prawa. Rozważania te zostały ukazane w szerokim kontekście i w ścisłym związku z obowiązującymi rozwiązaniami normatywnymi, które determinują kształt postępowania przed sądami administracyjnymi. Poczynione w tym zakresie spostrzeżenia mają znaczną wartość poznawczą i praktyczną.

Istotnym walorem niniejszej pracy są także pionierskie w polskiej literaturze przedmiotu szeroko zakrojone analizy empiryczne orzecznictwa polskich i obcych sądów administracyjnych, prowadzone pod kątem tytułowego argumentu. Pozwoliły one Autorom na miarodajną weryfikację pojawiających się w literaturze stanowisk, dotyczących roli uprzednich orzeczeń w judykaturze sądów administracyjnych, a także na ustalenie podstawowych tendencji w tym zakresie oraz ich ocenę, w tym z perspektywy dogmatycznej. W tym sensie pracę charakteryzuje aktualność i przydatność, jeśli chodzi o praktykę sądownoadministracyjną w Polsce.

Na szczególną uwagę Czytelnika zasługują rozważania Autorów w kwestiach roli argumentu z linii orzeczniczej oraz – szerzej – prawa sędziowskiego w innych państwach. Prawnoporównawczy kontekst analiz prowadzonych w niniejszej monografii został obszernie zarysowany. Autorzy podjęli trud przebadania roli uprzednich orzeczeń nie tylko od strony teoretycznej, ale również – co należy podkreślić – praktycznej, z uwzględnieniem orzecznictwa sądów administracyjnych Niemiec i Francji oraz sądów Stanów Zjednoczonych. Jest to niewątpliwie bardzo wartościowa część tego opracowania, która – biorąc pod uwagę skalę wykorzystania przez Autorów zagranicznej literatury i orzecznictwa – uzupełnia w sposób istotny dorobek polskiej nauki prawa.

Podkreślić trzeba wreszcie walory metodologiczne i warsztatowe monografii. Materia pracy jest starannie przygotowana, co zasługuje na szczególne podkreślenie, biorąc pod uwagę wielość perspektyw zastosowanych przez Autorów: teoretyczną, dogmatyczną, empiryczną i prawoporównawczą.

Wskazane walory monografii, a także sposób udokumentowania zawartych w niej tez badawczych pozwalają rekomendować ją uwadze Czytelnika i oczekiwać, że spotka się ona z jego zainteresowaniem. Można też mieć nadzieję, że stanie się ona impulsem do dalszych badań nad prawotwórstwem sądowym w sądownictwie administracyjnym i dyskusji w środowiskach zainteresowanych tym zjawiskiem.

Warszawa, 30 września 2014 r.

prof. dr hab. Aleksandra Wiktorowska